

MŁODA POLSKA

1. Wskaż i zinterpretuj symbole, jakie występują w sonecie Jana Kasprowicza *Krzak dzikiej róży*.

*W ciemnosmreczyńskich skał zwałiska,
Gdzie pawiookie drzemią stawy,
Krzak dzikiej róży pąs swój krwawy
Na plamy szarych złomów ciska.*

*U stóp mu bujne rosną trawy,
Bokiem się piętrzy turnia śliska,
Kosodrzewiny wężowiska
Poobszywały gładne lawy...*

*Samotny, senny, zadumany,
Skronie do zimnej tuli ściany,
Jakby się lękał tchnienia burzy.*

*Cisza... O liście wiatr nie trąca,
A tylko limba próchniejąca
Spoczywa obok krzaku róży.*

2. Wykorzystując podany fragment *Ludzi bezdomnych* Stefana Żeromskiego oraz odwołując się do całości powieści dokonaj interpretacji symboliki rozdartej sosny.

Tuż obok stóp Judyma było szerokie, suche zawalisko, otwór w postaci leja zwróconego wierzchołkiem na dół. W głębi ziemi pod nim były niegdyś galerie kopalni. Warstwy skał piaskowca i łupku gliniastego, wskutek „wyrabowania” budynku podtrzymującego piętro, zerwały się od własnego ciężaru i spadając, odłamami swymi napelniły puste przestrzenie pokładów węgla. Gleba zewnętrzna zsunęła się w przepaść wraz z murawą, krzewami i utworzyła dół głębokości dwudziestu metrów. W miejscu rozdarcia widać było pręgi piachu siwe i jasnożółte. Naokół stały karłowate, nędzne sosny. Jedna z nich rosła na samym brzegu zawaliska. Oberwana ziemia ściągnęła w głębinę prawy jej korzeń, a lewy został na twardym gruncie. Tak ją dzieje kopalni rozdarły na dwoje. Pień jej stał jedną połową swoją w górze, a drugą szedł wraz z zawaliskiem, niby istota ludzką, którą na pal wbito. Tamten, z bryłami ziemi w dół ściągnięty, przeżył się jak członki na torturach. Wszczepione w glebę pazury górne trzymały się z całej siły. Judym zsunął się w zawalisko, żeby go nikt nie widział. Rzucił się na wznak. Pod sobą w głębi ziemi słyszał od czasu do czasu huk wystrzałów dynamitu i prochu. W górze widział obłoki sunące po niebie lazurowym. Obłoki jasne, święte, zaczerwienione obłoki...Tuż nad jego głową stała sosna rozdarta. Widział z głębi swojego dołu jej pień rozszarpany, który ociekał krwawymi kroplami żywicy. Patrzył w to rozdarcie długo, bez przerwy. Widział każde włókno, każde ścięgno kory rozerwane i cierpiące. Słyszał dokoła siebie płacz samotny, jedyny, płacz przed obliczem Boga. Nie wiedział tylko, kto płacze...Czy Joasia? – Czy grobowe lochy kopalni płaczą? Czy sosna rozdarta?

3. Zinterpretuj symbole w kontekście treści *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego.

a) złota podkowa

b) złoty róg

c) sznur

d) czapka z piór

e) chochoł i chocholi taniec

4. Wykorzystując podane fragmenty podaj definicję dekadentyzmu, a następnie wskaż sposoby przewyciężenia tego poglądu.

Paul Verlaine **Niemoc**

Wszystko wypite! Ty tam, nie śmiejesz się z moich żali!
Wszystko, wszystko wypite! Zjedzone! Cóż dalej?

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, **Nie wierzę w nic**

*Nie wierzę w nic, ni pragnę niczego na świecie,
Wstręt mam do wszystkich czynów, drwię w wszelkich zapalów.*

Fryderyk Nietzsche

Trzeba przewartościować wszelkie wartości.

Leopold Staff **Kowal**

*Lecz gdy ulegniesz, serce, pod młota żelazem,
Gdy pęknie, przeciw ciosom stali nieodporne:
W pył cię rozbiją pięści mej gromy potworne!*

*Bo lepiej giń, zmiażdżone cyklopowym razem,
Niżbyś żyć miało własną słabością przeklętą,
Rysą chorej niemocy skażone, pęknięte*

5. Odwołując się do fragmentów programu artystycznego *Confiteor* oraz do utworu Kazimierza Przerwy-Tetmajera *Evviva l'arte* ukaż rolę oraz miejsce artysty i sztuki w świecie.

Sztuka wczorajsza była na usługach tak zwanej moralności(...). Sztuka nie ma żadnego celu, jest celem sama w sobie, jest absolutem, bo jest odbiciem absolutu – duszy. A ponieważ jest absolutem, więc nie może być ujęta w żadne karby, nie może być na usługach jakiegokolwiek idei, jest panią, praźródłem, z którego całe życie się wyłoniło. (...) Artysta nie jest sługą ani kierownikiem, nie należy ani do narodu, ani do świata, nie służy żadnej idei ani żadnemu społeczeństwu. Artysta stoi ponad życiem, ponad światem, jest Panem Panów, nie kielznany żadnym prawem, nie ograniczany żadną siłą ludzką.

*Evviva l'arte! W piersiach naszych płoną
ognie przez Boga samego włożone:
więc patrzmy na tłum z głową podniesioną,
laurów za złotą nie damy koronę,
i chociaż życie nasze nic niewarte:
evviva l'arte!*

6. Zinterpretuj dążenia człowieka końca XIX wieku, ukazane w wierszu Kazimierza Przerwy-Tetmajera i Stanisława Korab Brzozowskiego.

*Z otchłani klęsk i cierpień podnoszę głos do ciebie, Nirwano!
Przyjdź twe królestwo jako na ziemi, tak i w niebie, Nirwano!
Złemu mnie z szponów wyrwij, bom jest utrapion srodze, Nirwano!(...)*

*Oto się w złości ludzkiej błocie ma stopa ślizga, Nirwano!
Oto mię wstręt przepelnił, ohyda mię zadusza, Nirwano!
I w bólach konwulsyjnych tarza się moja dusza, Nirwano!
O przyjdź i dłonie twoje połóż na me źrenice, Nirwano!
Twym unicestwiającym oddechem pierś niech sycę, Nirwano!
Żem żył, niech nie pamiętam, ani wiem, że żyć muszę, Nirwano!*

O przyjdź, jesienią -

Wdziej szatę lekką, białą, zwiewną,
pajęczką;

Rzuć na hebanowe swoje włosy
perły rosy,
Lśniące zimnych barw
tęczą.

O przyjdź, jesienią -
Owiana skargą tęskną, rzewną
żurawi,
W dal płynących szarą niebios tonią,
tchnącą wonią
Kwiatów, które mróz
krwawi.

O przyjdź, jesienią -
W chwilę zmierzchu senną, niepewną -
i dłonie
Swe przejrzyste, miękkie, woniejące
na cierpiące
Połóż mi skronie
o Śmierci!...

7. Na podstawie hymnu Jana Kasprowicza *Dies irae* zaprezentuj stosunek młodopolskiego artysty do Boga.

Ojczy rozpusty! Kyrie eleison.
Nic, co się stało pod sklepem niebiosów,
bez Twej się woli nie stało!
Kyrie eleison!
O źródło zdrady! Kyrie eleison!
Przyczyno grzechu
i zemsty, i rozpaczy szaleńczego śmiechu!
Kyrie eleison!

.....
.....
.....
.....

8. Kazimierz Przerwa-Tetmajer napisał w wierszu: *Evvviva l'atre: Niech pasie brzuchy nędzny filistrów naród!* Wyjaśnij, kto kryje się pod słowem filister i jaki jest stosunek artysty do niego.

.....
.....
.....

9. Jakie negatywne aspekty życia biedoty miejskiej opisał Stefan Żeromski w podanym fragmencie *Ludzi bezdomnych*.

Można zobaczyć całe rodziny śpiące pod pułapami sklepików, gdzie już nie ma ani światła ani powietrza. W tym samym gnieździe kilku rodzin leżą stosy wiktuałów, załatwiają się rzeczy handlowe, przemysłowe, rodzinne, miłosne i łotrowskie, praży się jadło na śmierdzących tłuszczach, kaszlą i plują suchotnicy, rodzą się dzieci i jęczą przeróżni, nieuleczalni, wlokący kajdany żywota.

.....
.....

.....

10. Sformułuj wnioski do poniższych cytatów, wskazując główne motywy działania Tomasza Judyma.

a) *Muszę oddać com wziął! Ten dług przeklęty.*

.....

b) *Ja jestem za wszystko odpowiedzialny. Jeżeli tego nie zrobię ja, lekarz, ti któż to uczyni.*

.....

c) *Muszę wyrzec się szczęścia. Muszę być sam jeden.*

.....

d) *Nie mogę mieć ani żony, ani jednej rzeczy, którą bym wziął do serca z miłością.*

.....

11. Rozwiąż pytania testowe, odnosząc się do treści powieści Władysława Reymonta Chłopi.

a) Miejscem akcji powieści są:

- Lipniki
- Tymowo
- Lipce
- Limanowa

b) Bohaterem utworu jest

- zbiorowość- mieszkańcy wsi
- rodzina Borynów
- Maciej i Jagna Borynowie
- Maciej i Antek Borynowie

c) do grupy najbogatszych chłopów należą:

- sołtys
- Kłębowie
- Kuba, Witek, kowal i wójt,
- Maciej Boryna i Dominikowa

d) w powieści Chłopi Stanisław Reymont posłużył się:

- stylizacją archaiczną
- stylizacją dialektyczną
- stylizacją poetycką
- pastiszem

11. Które spośród następujących porządków występujących w Chłopach, wyodrębnionych przez Kazimierza Wykę, mają porządek cykliczny?

a) porządek fabularny

b) porządek prac polowych

c) porządek obrzędowo-liturgiczny

d) porządek egzystencjalny

12. Do każdego bohatera *Chłopów* dopisz, z której warstwy społecznej pochodził:

a) Jagustynka-

b) Kuba -

c) Boryna -

d) Agata -

13. Podaj po jednym argumentem uzasadniającym następujące twierdzenia:

a) Chłop to człowiek religijny

b) Chłop przywiązuje dużą wagę do obrzędowości, obyczaju, tradycji.

c) Chłop jest pracowity i uczciwy, ale zacięty, nieugięty, gdy w grę wchodzi jego majątek.

d) Wieś jest rozwarstwiona z powodu różnic majątkowych, ale w obliczu zagrożenia chłopi są solidarni, potrafią się zjednoczyć

13. Potwierdź lub zakwestionuj podane zdania:

Język narracji powieści *Chłopi* jest jednolity P F

Powieść Władysława Reymonta określana jest mianem epepei chłopskiej P F

Powieść *Chłopi* powstała z obserwacji życia chłopów z okolic Skierniewic P F

Głównym celem napisania powieści *Chłopi* było ukazanie zacoiania polskiej wsi P F

W 1905 roku Władysław Reymont otrzymał za powieść *Chłopi* literacką Nagrodę Nobla P F

14. Połącz osoby dramatu Stanisława Wyspiańskiego *Wesele* z ich autentycznymi odpowiednikami. Podkreśl te określenia, które charakteryzują zaprezentowaną w *Weselu* inteligencję.

Brak poczucia niższości, obawa przed powstaniem, zainteresowanie światem, zainteresowanie folklorem, brak skrępowania, ignorancja, poczucie wyższości, siła fizyczna i moralna, dkadentyzm, pogarda, brak autentyzmu, lekceważenie, trzeźwy realizm, idealizacja świata, sztuczność, porywczość, nieufność.

15. Wskaż stylistyczne środki fonetyczne w wierszu Leopolda Staffa *Deszcz jesienny*.

O szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny

I pluszcze jednaki, miarowy, niezmienny,

Dżdżu krople padają i tłuką w me okno...

Jęk szklany... płacz szklany... a szyby w mgle mokną

I światła szarego blask sączy się senny...

O szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny...

.....
.....
16. Wskaż i zdefiniuj użytą we fragmencie sonetu *Krzak dzikiej róży* Jana Kasprówicza synestezję

*W dali ehowe słyhać grania:
Jakby nie z tego świata dźwięki
Płyną po rosie, co hal miękki
Aksamit w wilgną biel osłania.*

.....
.....
.....